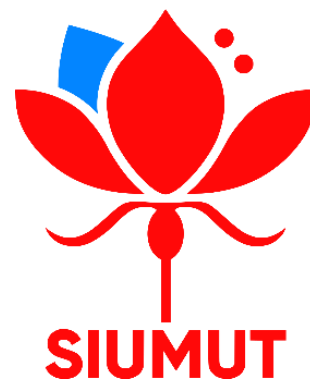

Nunarput najoruminarnerulersitsigu

Akilerartarnermik akitsuutinillu aaqqissuusseqqinnissamut isumaqatigiissut

uku akornanni

Inuit Ataqatigiit aamma Siumut

Nunarput najoruminarnerulersitsigu

Siunertaq

Nunarput asarput najugaqarfigiuminarsisikkumallugu, pisartagaqarnermiit sulineq akilersinnaanerulersikkumallugu, ilaqutariinnut ulluinnarni inuuneq oqilisinniarlugu, ilaqutariinnut meerartalinnut qajannaatsumik toqqammavilerneqarnerisigut taamatullu nunatta inuttusiartornissaa tunngavissikkumallugu – minnerunngitsumik inuuniarnikkut naligiinnginnerup annikillisinnissaa anguniarlugu, ataani atsiortugut isumaqatigiissuteqarnerisigut siunnerfeqarlutalu timitaliiumavugut.

Akilaartarnikkut aaqqissuusaaaneq eqartoq ullutsinnullu naapertuukkunnaarsimasoq oqallisigiinnarunnaarlugu aaqqissuuteqqissallugu timitaliissaagut.

Tunngaviusumik aaqqissuusseqqinnermi illernit uku tunngavigalugit aaqqissuusseqqinneq ingerlanneqassaaq:

1. Akitsuutit ulluinnarni inuuniarnermut sunniuteqartut appartinnerat –15 mio.kr. – Apriili 2024.
2. Akilaartarnerup aaqqissuuteqqinnera – 360 mio. kr. – 1. Januar 2025 (UKA24).
3. Akilaartarnikkut aaqqissuusaaanitta pisariillisaaffigalugu eqaallisaaviginera – UKA2024-2026.
4. Akitsuusersueriaatsip nutarterlugu ullutsinnut naapertuussarneqarnera – 2025-2026.
5. Inuussutissarsiormi akilaartarnerup aaqqissuuteqqinnera – 2025.

Naalakkersuisut Inatsisartuni partiinik tamanik akilaartarnermut akitsuutinullu aaqqissuusseqqinnissamut isumaqatiginninniarnikuupput. Isumaqatiginninniarnit Naalakkersuisut, Inuit Ataqtigiit, aamma Siumut akornanni isumaqatigiissuteqarnerannik kinguneqarpoq.

Aaqqissuusseqqinnissamut illineq siulleq

Ulluinnarni inuuniarnerup oqilisarnissaa isumaqatigiissumi qitiuvoq. Taamaammat akitsuutit inuit ulluinnarni inuuniarnerannut akitsorsaataasut siullertut apparneqaqqissapput. Mannalu qinigaaffimmi iluaqutaasumik akitsuutinik appaasimanerit nanginnerisigut innuttaasut akissaqarnerutinniarneqarput. Illineq 1 tassaassaaq aaqqissuusseqqinnerup aallartiffia, 2024-milu upernaakkut pissalluni. Aningaasat akitsuutinik appaassutigineqartussat ima annertussuseqarput: 15 mio.kr.

Aaqqissuusseqqinnissamut illineq tulleg

Matumani isumaqatigiissut pineqartoq ataatsimut akilaartarnermik aaqqissuusseqqinnerup siullersaraa, tamatumani siunertaavoq nunatsinni najugaqarnerup akikinnerunissaa anguniarneqassasoq. Aaqqissuusseqqinnerup suliffeqarneq akilersinnaanngorsassavaa, pisortaniillu pisartagaqarnerup annikillisarnissaanut aqqutissuusseqqataassalluni. Tamatuma saniatigut akilaartarnermut aaqqissuusseqqinnerup innuttaasunit allaffissornermillu ullumimiit pisariinnerusoq siunertarineqarpoq.

Taamaamat aqqissusseqqinnissamat illinerup tullia:

- inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut naligiinnginnerujussuarmik annikillisaassaaq, aamma
- nunatsinni sulisut amerlisinniarlugit aningaasaqarnikkut kajumissaarissaaq.

Isumaqatigiissutaavoq, aqqissusseqqinnermut aningaasaliineq aqqissusseqqinnermut suliniutigut, pitsanngorsaaniikkut aamma pisortat ingerlatsineranniit sipaarnersigut pisinnaasoq.

Aqqissusseqqinnissaq tassaavoq:

- Nunamat tamarmut akileraarut atuutiinnassaaq.
- Inummut ilanngaat 60.000 kr.-nut qaffanneqassaaq nalinginnaasumillu ilanngaat allannguuteqarnani atuutiinnarluni.
- Suliffeqarnermut ilanngaat ukiumut 89 mio. kr.-t missaannit 261 mio. kr.-t missaannut qaffanneqassaaq. Ilangaat 500.000 kr.-t sinnerlugit isertitaqartunut atorunnaarsinneqassaaq, pisinnaappallu sapinngisamik qaammammut akiliutigineqartarluni .
- Ernianut (tamanut) ilanngaat, utoqqalinersiutissanut akiliutit aamma suliatigut peqatigiiffiit akiliutai atuutiinnassapput. Naligiissaarinnermut ilanngaatit sinneri atorunnaarsinneqassapput.

Qaffasinnerusumik inummut ilanngaat, inunnut tamanut ukiumut 58.000 kr.-t ataallugit isertitalinnut sunniuteqarnerusumik akissaqartitsinerussaaq.

Isumaqatigiissuteqartut annikitsumik akunnattumillu isertitalit pitsaanerusumik atugaqartinniarlugit, suliffeqarnermut ilanngaat ima aqqissussavaat, akiliutaasut qaffaannarnagit, aammali ullumimut sanilliullugu siusinnerusukkut atorunnaarsillugu. Allannguut naligiinnginnermik annikillisaassaaq inuppaalunnillu suliumanerulersitsissalluni.

Naalackersuisut nunatta aningaasaqarnera aamma pisortat siunissami oqimaaqatigiinnissaannut aamma attassisinnaanissaannut Attassiinnarnissamat Ineriartortitsinissamullu pilersaarut 2-mi sinaakkusiipput. Tamanna piviusunngortinniarlugu, akileraartarnermik akitsuutinillu ilaatigut aqqissusseqqittoqarnissaa pisariaqarpoq.

Inuiaqatigiittut, sulisinnaasut tamarmik sulilersinniarlugit akisussaaffigaarput. Siullermik pingaarnertullu inuit suliallit atugarissaarnerupput aamma imminnut naleqartinnerullutik, aammali suliffeqarnikkut ataasiakkaap aamma inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik pitsanngorsaasarmat. Tamanna, innuttaasunut ullumi isertitakitsunut minnerunngitsumik atuuppoq.

Nunatta aningaasaqarnikkut tunngavia, qaqqaq sanaartorfigisatsitut pingaaruteqartigaaq. Tunngavik aalajaatsuusariaqarpoq aamma nukittulluni. Maanna siunissamilu akileraartartunut pitsaasumik aningaasaqarnikkut tunngavissiinissaq politikikkut akisussaaffiuvoq. Taamaamat aqqissusseqqinnissamat tunngavik tassaavoq, aningaasaqarnikkut akisussaassuseqartumik pitsaasumillu politikeqaannarnissaq pisariaqarpoq, siunissami aningaasaqarnikkut ilungersunarsinnaasunik aamma qajassuussisumik.

2024-mi upernaakkut ataatsimiinnermi akileraartarnermut akitsuutinullu inatsimmik allannguissamut siunnersuutiniq arlalinnik saqqummiussisoqarnissaamatumani isumaqatigiissutaavoq.

Inummut akileraarut

Akileraarut inuiaqatigiinni atugarissaarfiusumut aningaasaliissutaavoq pisariaqartoq. Isertitanut akileraarut ullumikkut sulinermit akileraarutaavoq. Akileraarutip qaffasissusaa sulumassusermut sunniuteqarsinnaavoq. Maannakkut sulisussaaleqisoqarpoq taamaammallu sulineq pilerinarsarneqarnissaa pingaaruteqarpoq.

Annikitsumik akunnattumillu isertitalit pitsaanerusumik aningaasaqarnissaasa qulakkeernissaa aamma pisariaqarpoq. Amerlasuut ullumikkut aningaasaqarnikkut ajornartorsiorput. Ukiuni kingusinnerusuni akit qaffakkiartoreri amerlasuut ulluinnarni aningaasaqarnerannut ajornartorsiorpissippu. Taamaammatt aqqissuussineq annikitsumik akunnattumillu isertitalinnut akileraarutiniq annikillisaaffiungaatsiarpoq.

Akileraarutit aamma pisortanit pisartakkat ataatsimut isigalugit annikitsumik akunnattumillu isertitalinnut aningaasaqarnikkut annertuumik sunniuteqarsinnaappu. Taakku eqqunngitsumik aqqissorneqarpata sulinissamut kajumissuseerutitsisinnaappu. Aqqissuusseqqinnissamut illineq 2 pisortanit pisartakkanik annikillisaanermut sunniuteqassanngillat, taamaammatt innuttaasut annikitsumik akunnattumillu isertitalit pitsaanerusumik aningaasaqarnikkut inissisimalissappu.

Allannguinnermi Nunatta Karsiata katillugit isertitatigut annaasai 2020-mi normut tunngavigalugit 360 mio. kr.-upput.

Aningaasaliineq

Isumaqatigiissuteqartut akileraartarnermut akitsuutinullu aqqissuusseqqinneq ima aningaasaliiffigineqassasoq isumaqatigiissutigaa:

- Pisortani aqqissuusseqqinnermut suliniut aamma pitsanngorsaaneq (187 mio. kr.)
- Suliffeqarnermi akitsuut 1 pct.-imik qaffasinnerusoq (106 mio. kr.)
- Ilanngaatit ataasiakkaat atorunnaarsinneqarnerat (14 mio. kr.)
- Aningaasalersugassap sinnera 53 mio. Kr.

Aqqissuusseqqinneq ataatsimut katillugu 360 mio. kr. naleqarpoq.

Isumaqatigiissuteqartut akunnerminni isumaqatigiissutigaa, aningaasalersuutissat sinneruttut 53 mio. kr. aqqissuusseqqinnerup sunniutaasa malitsigisaanik matussuserneqassasut.

Isumaqatigiissuteqartut ernianut aamma utoqqalinersiaqarnissamut aqqissuussanut akilersuinnermut ilanngaassisinnaaneq atuutiinnassasoq isumaqatigiissutigaa.

Aqqissuusseqqinnissamut illernit pingajuat

Akileraartarnikkut aqqissuussaaneqarput ullumikkut eqartumik ullutsinnullu naapertuukkunnaartumik aqqissuussaavoq. Innuttaasut paasisinnaasaannik inatsisit nutarternissaat siunertaqassaaq. Isumaqatigiissuteqartullu qanimut peqataatillugit inatsisit ataqatigiissumik

eqaallisaavigineqarnerat suliarineqassalluni. Inatsisinik eqaallisaaneq 2024-2026-llu ingerlaneranni suliarineqassaaq.

Aaqqissuusseqqinnissamut illernit sisamaat

Nunatsinni ukiut kingulliit ingerlaneranni akitsuutit pillugit oqallinneq annertoq ingerlanneqartarpoq. Qinigaaffimmi matumani akitsuutinik appaanerit annertuumik ingerlanneqarsimapput, isumaqatigiissummilu uani Illineq 1-imi aamma appaavigineqaqqillutik. Taannali uniffiginagu Illineq 4-mi akitsuusersuinermit maanna tunngavigineqartut tamakkerlugit nalilersorneqassapput, nunatsinnut ullutsinnullu naleqqussarneqassallutik. Tamanna isumaqatigiissuteqartut qanimut peqataatillugit 2025-2026-llu ingerlaneranni suliarineqassaaq.

Aaqqissuusseqqinnissamut illernit tallimaat

Maanna aaqqissuusseqqinneqannerusumik inuit akileraarutaasa akitsuusersuiffigineqarnerannullu samminerugaluartoq, isumaqatigiissuteqartut isumaqarput ingerlatseqatigiiffiit akileraartarnerannut aaqqissuusseqqinneq aamma ingerlanneqartariaqartoq. Tassanilu siunertaassaaq nunatsinni inuussutissarsiuteqarluni ingerlataqarnerup oqinnerulerlunilu pitsaanerulernissaa. Tamatuma ulluinnarni inuuniarnitta atugarissaarnittalu iluaqutigissammassuk kiisalu aningaasarsiornitta annerulernissaanut tunngavissiissammat. Isumaqatigiissuteqartut uanittaaq qanimut peqatigalugit aaqqissuusseqqinneq ingerlanneqarumaarpoq, tamannalu 2025-p ingerlanerani suliarineqassalluni.

Kommuninut tapiissutinik aaqqiineq

Akileraartarnermik inatsisinut allannguutit kommuninut aningaasaqarnikkut kinguneqassapput. Kingunerisassat taakku kommuninik ukiumoortumik tapiissutinik isumaqatiginninniartarnerni isumagineqassapput.

Aaqqissuusseqqinnerup kingunerisaanik suliassat avaqqunneqarsinnaanngitsut

Ineqarnermut aaqqissuusseqqinneq.

Isumaginninnermi aamma utoqqaat siusinaarlutillu pisartagallit pillugit aaqqissuusseqqinneq.

Ilaqtariit meerartallit inuuniarnerisa oqinnerulernissaanut orniginarnerulernissaannullu sinaakkusersuineq.

Nukissiutitut ataavartunut mingutsitsinnginnerusunullu atuinerulernissamut, inuit ataasiakkaat ikaarsaaqataanissaannut sinaakkusersuineq.

Ilanngussat

Ilanngussaq 1-ip nalunaarsuiffiani inummut ilanngaammik aamma suliffeqarnermut ilanngaammik allannguinerit qanoq isertitalinnut assigiinngitsunut sunnuteqassanersut allaqqapput. Naatsorsuinermi 2020-mi paasissutissat tunngavigineqarput. Paasissutissat inatsisissatut siunnersuusiornermi nutarterneqassapput.

Ilanngussaq 2-mi akileraartarnermik aaqqissuusseqqinnerup ilaqtutanut assigiinngitsunut kingunerisassat allaaserineqarput.

Naggasiineq

Taama oqaasertaqartunik isumaqatigiissuteqartut akileraartarnermik akitsuutinillu aaqqissuusseqqinnissamut isumaqatigiissummut isumaqataallutik atsiorput.

Nuuk, martsip 22-iat 2024

Inuit Ataqatigiit

Siumut

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoq

Ilanngussaq 1

Akileraarutit kingorna isertitanut aamma isertitanut atoriaannarnut sunniutit, kr.

Isertitaqatigiiaat	Isertitaqatigiiaat amerlassusii	Akileraarutit kingorna isertitat allanngorneri	Ilusiliaq 3-mi nutaami suliffeqarnermut ilanngaatip akiliutiginerani allannguut	Ilanngaatissat ilanngaatigereerlugit isertitat atoriaannat allannguutaat
0-49.999 kr.	7.038	0	0	0
50.000-99.999 kr.	4.800	3.101	511	3.612
100.000-149.999 kr.	7.443	4.910	3.280	8.190
150.000-199.999 kr.	4.090	4.645	10.435	15.080
200.000-249.999 kr.	3.838	4.342	11.648	15.990
250.000-299.999 kr.	3.262	4.501	10.467	14.968
300.000-399.999 kr.	4.913	4.398	6.074	10.472
400.000-499.999 kr.	3.755	4.167	127	4.294
500.000-599.999 kr.	2.132	3.942	-2.027	1.915
600.000-699.999 kr.	1.222	3.749	-402	3.347
700.000-799.999 kr.	721	3.821	25	3.846
800.000-899.999 kr.	445	4.032	6	4.038
900.000-999.999 kr.	269	2.609	0	2.609
1.000.000 kr. aamma sinnerlugit	775	2.138	0	2.138

Ilanngussaq 2

Ilaqutariit eqimattanngorlugit

Isertitalik kisermaa

Akilaareernerup kingorna isertanik aamma suliffeqarnermut ilanngaatip akiliutigineqareernerata kingorna katillugit ukiumut allannguutit, kr.

Akissarsiat	Akilaareernerup kingorna isertitat allannguutai	Suliffeqarnermut ilanngaatip akiliutigineqareernerata kingorna allannguut	Ilanngaatissat ilanngaatigereerlugit isertitat atoriaannat allannguutaat
100.000	5.160	4.412	9.572
150.000	5.160	12.367	17.527
200.000	5.160	12.986	18.146
250.000	5.160	12.986	18.146
300.000	5.160	9.589	14.749
350.000	5.160	6.192	11.352
400.000	5.160	2.795	7.955
450.000	5.160	-486	4.674
500.000	5.160	-2.915	2.245

Aappariit – tamarmik akissarsiallit

Akilaareernerup kingorna isertanik aamma suliffeqarnermut ilanngaatip akiliutigineqareernerata kingorna katillugit ukiumut allannguutit, kr.

Akissarsiat	Akilaareernerup kingorna isertitat allannguutai	Suliffeqarnermut ilanngaatip akiliutigineqareernerata kingorna	Ilanngaatissat ilanngaatigereerlugit isertitat atoriaannat allannguutaat
200.000	10.320	8.824	19.144
300.000	10.320	24.734	35.054
400.000	10.320	25.972	36.292
500.000	10.320	25.972	36.292
600.000	10.320	19.178	29.498
700.000	10.320	12.384	22.704
800.000	10.320	5.590	15.910
900.000	10.320	-972	9.348
1.000.000	10.320	-5.831	4.489

Malugisassaq: Inuk ataaseq aapparisaq isertitaata affaanik peqartoq naatsorsuutigineqarpoq.

Utoqqalinersiutilik tamakkiisumik pissarsisartoq allamillu isertitaqanngitsoq

Akilaareernerup kingorna isertanik aamma suliffeqarnermut ilanngaatip akiliutigineqareernerata kingorna katillugit ukiumut allannguutit, kr.

	Akilaareernerup kingorna isertitat allannguutai	Suliffeqarnermut ilanngaatip akiliutigineqareernerata kingorna	Ilanngaatissat ilanngaatigereerlugit isertitat atoriaannat allannguutaat
Isertitat - utoqqalinersiutit			
Utoqqalinersiutilik kisermaa			
164.149 kr.	5.160	0	5.160
Aappariit utoqqalinersiutilit			
252.222 kr.	10.320	0	10.320